सर्गवैचित्र्यम्।

Que.1. मातृभाषायां विवर्तयत। **[Marks :(5)]**

मलाला यूसफ् साई 1997 तमे वर्षे पाकिस्थान् देशे जाता । सा बालिकानां विद्याभ्यासाय प्रयत्नं कृतवती। 2012 तमे वर्षे आतङ्कवादि नाम् आक्रमेण सा क्षता जाता। एकया लेखन्या विश्वं परिवर्तयितुं शक्यते सा उदघोषयत् 2014 तमे वर्षे सा नोबल् पुरस्कारेण आदृता अभवत्।

Ans. मातृभाषायां विवर्तयत।

यथायोग्यं विवर्तनं करोति चेत् पूर्णाङ्कः।

Que.2. प्रदत्तां खण्डिकां पठित्वा प्रश्नानामुत्तराणि लिखत। **[Marks :(4)]**

आङ्गलसाहित्यमण्डले विश्वप्रसिद्धः भवति षेक्स्पियर्। तेन विरचितं प्रसिद्धं नाटकं भवति ओथल्लो। अस्यां कथायां नायकः ओथल्लः,नायिका डेस्डिमोणा च। ओथल्लः आफ्रिक्कादेशात् आगतः मूर् वंशीयः आसीत्। सः उदारः शूरः सुशीलः च आसीत्। सः बब्रान्सियस्य पुत्री डेस्डिमोणा तस्मिन् अनुरागवती अभूत्।तं परिणीता च।

क. आङ्गलसाहित्यमण्डले विश्वप्रसिद्धः कः ?

ख. षेक्स्पियर् महाशयेन विरचितं प्रसिद्धं नाटकं किम् ?

ग. ओथल्लो नामके नाटके नायिका का ?

घ. ओथल्लस्य स्वभावः कीदृशी आसित् ?

ङ. ओथल्लः कां परिणीतवान् ?

Ans. प्रदत्तां खण्डिकां पठित्वा प्रश्नानामुत्तराणि लिखत।

क. षेक्सपियर्।

ख. ओथल्लो।

ग. डेस्डिमोणा।

घ. ओथल्लो उदारः शूरः सुशीलः च।

ङ. डेस्डिमोणा।

Que.3. खण्डिकां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। **[Marks :(4)]**

१ कस्यचन गृहस्य परिसरे काचित् अलाबुलता आसीत्। तस्यां बहूनि फलान्यपि आसन्। तत्समीपे आकाशे हरितानि पर्णानि विस्तार्य नारिकेलवृक्षाः अप्यासन्। तान् दृष्ट्वा कदाचित् अलाबुलता एवमचिन्तयत् - एषः वृक्षः उज्वलं सूर्यप्रकाशं शुद्धवायुं चानुभूय सानन्दं तिष्ठति। मया तु जनानां पादाघातैः महान् क्लेशः अनुभूयते।

१ गृहस्य परिसरे कः आसीत्?

२ नारीकेलवृक्षान् दृष्वा अलाबुलता किमचिन्तयत्?

३ खण्डिकातः लङ् रूपाणि चित्वा लिखत।

४ रेखाङ्कितं पदं विश्लेषयत।

२. प्रकृतिः तस्याः प्रार्थनाम् अङ्गीकृतवती। अन्येद्युः प्रभाते सा लता नारिकेलवृक्ष इव उन्नतीं प्राप्ता। यथेच्छं सूर्यप्रकाशं शुद्धवायुं च अनुभूय तोषमपाव। परं फलानां भारं वोढुमशक्ता अलाबुलता भूमौ अपतत्। सर्वाणि फलानि विदीर्णानि अभवन्।अलावुलता नितरां शोकाकुला अभवत्।

१. प्रकृतिः कस्याः प्रर्थनाम् अङ्गीकृतवती?

२. अलाबुलता किमर्थं तोषमवापा?

३. अलाबुलता कथं भूमौ अपतत्?

४. अलाबुलता किमर्थं शोकाकुला अभवत्?

५. खण्डिकातः तुमुन्नन्त- ल्यबन्तमव्ययानि चित्वा लिखत।

Ans. प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

I 1. अलाबुलता।

2. एषः वृक्षः उज्वलं सूर्यप्रकाशं शुद्धवायुश्च अनुभूय सानन्दं तिष्ठति।

3. आसीत्, आसन्, अचिन्तयन्।

4. फलानि +अपि।

II

1. तस्याः/अलाबुलतायाः।

2. यथेच्छं सूर्यप्रकाशं शुद्धवायुं च अनुभूय तोषमवाप।

3. परं फलानां भारं वोढुमशक्ता अलाबुलता भूमौ अपतत्।

4. सर्वाणि फलानि वितीर्णानि अभवन्। अलाबुलता नितरां शोकाकुला अभवत्।

5. अनुभूय, वोढुम्।

Que.4. सूचकानि उपयुज्य टिप्पणीं लिखत **[Marks :(4)]**

सूचनाः - प्रकृतिसृष्टिः ---- सर्गवैचित्र्यं----विभिन्नः स्वभावः---- विभिन्नगुणाः ----अतिलोभो अनर्थाय।

Ans. सूचकाः उपयुज्य टिप्पणीं लिखत।

क्रमशः लेखनम्।

आशयपूर्णता।

भाषाशैलीम्।

Que.5. कोष्ठकात् पदानि स्वीकृत्य संभाषणांशं पूरयत। **[Marks :(4)]**

(कीदृशी,धन्यवादः,किम्,उन्नतीं)

अलाबुलता - मातः! पश्यतु मम दारुणावस्थाम्।

प्रकृतिमाता - पुत्री -----अवस्था।

अलाबुलता - मया तु जनानां पादाघातैः महान् क्लेशः अनुभूयते।

प्रकृतिमाता - पुत्री ----- आवश्यकम्।

अलाबुलता - माता मामपि नारिकेलवृक्ष इव ----- प्रापयतु।

प्रकृतिमाता - तथास्तु।

अलाबुलता ------ ।

Ans. कोष्ठकात् पदानि स्वीकृत्य सम्भाषणांशं पूरयत।

1) कीदृशी

2) किम्

3) उन्नतीं

4) धन्यवादः

Que.6. रेखाङ्कितानि पदानि उत्तरत्वेन लब्धुमर्हान् प्रश्नान् लिखत। **[Marks :(1)]**

१. प्रभाते अलाबुलता नारीकेलवृक्ष इव उन्नतिं प्राप।

२. अलाबुलता प्रकृतिमातरं प्रार्थयत।

३. हरितानि पर्णानि विस्तार्य नारिकेलवृक्षाः आसन्।

Ans. रेखाङ्कितानि पदानि उत्तरत्वॆन लब्धुमर्हान् प्रश्नान् लिखत।

1) प्रभाते का नारीकेलवृक्ष इव उन्नतिं प्राप ?

2) अलाबुलता कां प्रार्थयत ?

3) हरितानि पर्णानि विस्तार्य के आसन् ?

Que.7. प्रदत्तानि वाक्यानि पठित्वा क्त्वान्तमव्ययं चित्वा लिखत। **[Marks :(1)]**

क)

१) अलाबुलतायाः प्रार्थनां श्रुत्वा प्रकृतिमाता सन्तुष्टा अभवत्।

२) नारीकेलवृक्षान् दृष्ट्वा कदाचित् अलाबुलता एवमचिन्तयत्।

ख)

क्त्वान्तं, ल्यबन्तं, तुमुन्नन्तं ,अन्यानि च विविच्य पट्टिकां पूरयत।

(श्रुत्वा, विस्तार्य, पठितुम्, एव, इव, च ,पुनः, अपि, दृष्वा, गन्तुम् अनुभूय)(पठित्वा, अपि, अनुभूय, कदाचित्, विस्तार्य)

क्त्वान्तं	**ल्यबन्तं**	**तुमुन्नन्तं**	**अन्यानि**

Ans. प्रदत्तानि वाक्यानि पठित्वा क्त्वान्तमव्ययं चित्वा लिखत।

क) श्रुत्वा

ख) दृष्ट्वा

ख) क्त्वान्तम् ल्यबन्तं तुमुन्नन्तं अन्यानि च विविच्य पट्टिकां पूरयत।

क)

क्त्वान्तम्	ल्यबन्तं	तुमुन्नन्तं	अन्यानि
श्रुत्वा	वीस्तार्य	पठितुम्	एव
दृष्ट्वा	अनुभूय	गन्तुम्	इव
पठित्वा		द्रष्टुम्	च
			पुनः
			अपि
			कदाचित्

Que.8. संबोधनरूपं चित्वा लिखत। **[Marks :(1)]**

१. मातः ! मया यत् प्रार्थितं तदनुचितमेव।

२. मातः! मामपि नारिकेलवृक्ष इव उन्नतिं प्रापयतु।

३. अम्बे !क्षम्यताम्। इतः परं सन्तोषेण एव भवावः।

४. सीते !भवति भोजनं कृत्वा कुत्र गच्छसि।

५. जात! सुयोधन! देहि मे प्रतिवचनम्।

६. पुत्र ! किमर्थमागतः।

७. रमेश ! त्वं कदा उत्तिष्ठसि।

८. रमे ! किं करोति भवति।

९. महेश ! भवान् संङ्गणकज्ञानं कुतः प्राप्तवान्।

II उदाहरणानुसारं संबोधनरूपं सिखत।

क) उदाः रामः - राम।

रहीमः - -----------------।

बालः - -----------------।

कृष्णः - -----------------।

रमेशः - -----------------।

माधवः - -----------------।

जोसफः - -----------------।

ख

आमिना - आमिने

लता - -----------------।

रमा - -----------------।

सीता - -----------------।

माला - -----------------।

Ans. संबोधनारूपम् चित्वा लिखत।

मातः !

मातः!

अम्बे !

सीते !

जात!

पुत्र !

रमेश !

रमे !

महेश !

क) हे रहिम्।

हे बाल।

हे कृष्ण।

हे रमेश।

हे माधव।

हे जोसेफ्।

ख) हे लते।

हे रमे।

हे सीते।

हे माले।

Que.9. उदाहरणानुसारं लिखत। **[Marks :(1)]**

उदाः सानन्दम् - आनन्देन सह वर्तते

सामोदम् - -----------------।

साश्चर्यम् - -----------------।

Ans. उदाहरणानुसारं लिखत।

आमोदेन सह वर्तते।

आश्चर्येण सह वर्तते।

Que.10. यथोचितं योजयत **[Marks :(4)]**

क) भवनम् - सन्तोषः

वृक्षः - गृहम्

अरण्यम् - पादपः

तोषः - वनम्

ख) विदीर्णम् - भुवनम्

विश्वम् - भग्नम्

युक्तिः - भेकः

मण्डूकः – उपायः

Ans. यथोचितं योजयत।

क) गृहम्।

पादपः।

वनम्।

सन्तोषः।

ख) भग्नम्।

भुवनम्।

उपायः।

भेकः।

Que.11. उदाहरणानुसारं पदानि विश्लेषयत **[Marks :(3)]**

१ अप्यासन् - अपि+ आसन्

फलान्यपि -.........+ ....

बहून्यपि -.........+ ....

इत्यपि -.........+ ....

२ आहुरपि -.........+ ....

मुहुरपि -.........+ ....

प्रातरत्र -.........+ ....

Ans. उदाहरणानुसारं लिखत।

१ फलानि + अपि।

बहूनि+ अपि।

इति+ अपि।

२ आहुः+ अपि।

मुहुः+ अपि।

प्रातः+ अत्र।

Que.12. कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं चित्वा लिखत। **[Marks :(1)]**

१. सर्वेषामपि जीविनां सृष्टेः फलं जगत्कल्याणमेव -कस्याः वचनमिदम्।

(अलाबुलतायाः, नारिकेलवृक्षस्य , सूर्यस्य , प्रकृतिमातुः)

२. मातः मामपि नारिकेलवृक्ष इव उन्नतिं प्रापयतु। कस्याः वचनम् इदम्?

(अलाबुलतायाः, नारिकेलवृक्षस्य , सूर्यस्य , प्रकृतिमातुः)

३. मया इति कस्मिन् विभक्तौ रूपम्?

(प्रथमा, द्वितीया, तृतीया, चतुर्थी)

४. दृष्ट्वा इति कीदृशम् अव्ययम्?

(क्त्वान्तम्, ल्यबन्तम्, तुमुन्नन्तम्, अन्यानि)

५. प्रकृतिः कस्याः प्रार्थनाम् अङ्गीकृतवती।?

(अलाबुलतायाः, नारिकेलवृक्षस्य , सूर्यस्य , चन्द्रस्य)

६. आसन् - इत्यत्र लकारः कः?

(लट्, लङ्. लिट्, लिङ्)

७. तिष्ठति -इत्यत्र लकारः कः?

(लट्, लङ्. लिट्, लिङ्)

Ans. कोष्ठकात् समुचितमुत्तरम् चित्वा लिखत।

1) प्रकृतिमातुः।

2) अलाबुलातायाः।

3) तृतीया।

4) क्त्वान्तम्।

5) अलाबुलतायाः।

6) लङ्।

7) लट्।